

Recensio

Biblische Notizen

2011/151. szám, új folyam, 144 old. ISSN 0178-2967.

2011 Nr. 151 ISSN 0178-2967
WWW.BIBLISCHE-NOTIZEN.ORG
WWW.BIBLICAL-NOTES.ORG

BN

Biblische Notizen Biblical Notes

Neue Folge, Herausgegeben von Friedrich Vinzenz Reiterer, Salzburg, in Verbindung mit Reinhard Feldmeier, Göttingen, und Karin Schöpflin, Göttingen.
Betreut am Fachbereich Bibelwissenschaft und Kirchengeschichte der Paris Lodron Universität Salzburg.

Inhalt

Matthieu Richelle, La structure littéraire de l'Histoire Primitive ... SEITE 3
Jakob Wöhrle, Abraham und das Leben im Ausland SEITE 23
Bernd Biberger, „Du wirst nicht sterben.“ SEITE 47
Edgar Kellenberger, Die Pluriformität der syrischen Fassungen ... SEITE 63
Monika Müller, Die Vergewisserung einer Beziehung SEITE 71
Renate Egger-Wenzel, Blind für die Welt, aber sehend für Gott SEITE 95
Stefan Bojowald, Eine weitere Parallele im ägyptischen und arabischen ... SEITE 111
Ulrich Dämmgen, Das „Salz der Erde“ ist kein „Salz“ SEITE 125
Buchvorstellungen SEITE 123

HERDER FREIBURG · BASEL · WIEN

Mathieu Richelle (Vaux sur Seine): *La structure littéraire de l'Histoire Primitive (Genèse 1,1–11,26) en son état final – Az őstörténet irodalmi felépítése (Gen 1,1–11,26) végleges állagában.* M. Richelle, az egyik francia szabadegyház Párizsban oktató teológusa az utóbbi évtizedek őstörténet-kutatását egészíti ki. Bő irodalmat sorakoztat fel, s igyekszik az אֱלֹהִים תּוֹלְדוֹת és más kulcsifejezések köré csoportosítani a tanulmánya tárgyát képező fejezeteket. Elhatárolja egymástól a szövegegyeségeket, ezeket fő- és részlettémákra osztja fel, és kiemeli a párhuzamosan jelentkező gondolatokat. Következtetései új magyarázatokra, valamint a recepciótörténet árnyaltabb vizsgálatára vezetnek.

Jacob Wöhrle (Münster): *Abraham und das Leben im Ausland. Zur Intention der Abnfrau-Erzählung in Gen 12,10–20 und ihrer*

frühen inner- und außerbiblischen Rezeption – Ábrahám és a külföldön való élet. A Gen 12,10–20 ősatya-elbeszélésének szándékáról és ennek Biblián belüli és kívüli fogadtatásáról. A szerző vitába száll azokkal az írásmagyarázókkal, akik Ábrám gyáva számításaként, illetve bátor fajmentéseként értelmezik az ősatya magatartását a fáraó országában. Szerinte inkább arra kell a figyelmet irányítani, hogy az ősatya óvatos volt, amikor el kellett hagynia az ígéret földjét az ínség miatt. E szemléletet támasztja alá az a tény, hogy e motívum – a feleség édestestvérként való bemutatása – később is előjön a Gen-ben.

Bernd Biberger (Bonn): *„Du wirst nicht sterben.“ Vergabung und Vergeltung in 2Sam 12,13–14 – „Te nem fogsz meghalni.“ Megbocsátás és megfizetés 2Sám 12,13–14-ben.* A szerző ószövetségi párhuzamok figyelembevételével (2Móz 34,6–7 és 4Móz 14,18) fejti ki Dávid házasságtörése és orgvilkossága kapcsán, hogy mit is jelent a valóságban Isten „negyedízig” kiható büntetése, illetve „ezerízig” terjedő kegyelmessége.

Edgar Kellenberger (Oberwil): *Die Pluriformität der syrischen Fassungen von „Susanna“ als Frage nach dem Charakter des Überlieferungsprozesses – „Zsuzsanna“ szűz szövegváltozatainak sokfélesége. Az áthagyományozási folyamat jellegének kérdése.* „Vad burjánzás” – állítja a cikk szerzője Zsuzsanna történetének ősi arám kéziratairól, nézetét pedig azal támasztja alá, hogy az általa elemzett feldolgozások visszatükrözik a szájhagyomány elbeszélés-változatait. Kellenberger kutatása abban a vonatkozásban kamatozhat, hogy érzékelteti egy-egy kanonikus-bibliai könyv szerkesztett formájú előállítását.

Monika Müller (Mainz): *Die Vergewisserung einer Beziehung. Eine Auslegung zu Ps 143 und seine liturgische Verortung – Egy kap-*

csolat tudatosítása. A 143. zsolttár magyarázata és helye a liturgiában. A tanulmány alapos elemzés alá veti a zsolttárt, és e tekintetben a „legreformátusabb” cikket adja a folyóiratba, anélkül, hogy H. J. Krauss monumentális magyarázatára hivatkozna. Az imádkozó és JAHVE viszonyát tisztázza, csaknem kizárólag az utóbbi két évtized exegéziseit követve. A mainzi katekétá nem csupán elemzi és értelmezi a zsolttáréneket, hanem eligazít a római liturgiában elfoglalt helyére nézve is.

Renate Egger-Wenzel (Salzburg): *Blind für die Welt, aber sehend für Gott. Blindheit als Qualitätsmerkmal in der Prophetie? – Világtalan a világ számára, viszont látó Isten számára. A vakság mint a minőség ismertetője a próféta-ságban?* Az alapos tanulmány első része a kettészakadt Izráel első királyainak korában élő Ahija próféta szembetegségével foglalkozik, és kimutatja, hogy időskori szürke hályog bántotta az „Isten emberét” (1Kir 14,4). A szerző a kórt és annak egykori, valamint mai kezelését is felvázolja, mivel betegápolói képzettséggel is rendelkezik. A cikk második felében a vakokat védő ókori törvényeket tekinti át (3Móz, Hamurabbi törvénye stb.).

Stefan Bojowald (Bonn): *Eine weitere Parallele im ägyptischen und arabischen Sprachgebrauch – További párhuzam az egyiptomi és az arab szóhasználatban.* A szerző ezúttal a „venni” ige elsődleges és másodlagos jelentését és ezeknek előfordulásait vizsgálja a két nyelvben, és kiemeli, hogy a két vizsgált nyelv közös töről fakadt.

Ulrich Dämmgen (Weddel): *Das „Salz der Erde” ist kein „Salz” – A „föld sója” nem „só”.* A természettudományok körében iskolázott „laikus” szerző a vegyészet jó ismerőjének bizonyul, amikor nyugvópont-ra juttat egy régtől fogva vajúdo kérdést: ízét veszítheti-e a konyhasó? A tagadó választ már a rabbik is ismerték, ugyanis így érveltek: „Ha az öszvérkanca csikózhat, a só is elveszítheti az ízét.” (A keresztes útján előállt öszvér közismerten képtelen a

szaporodásra.) Hogyan is értelmezhető Jézus kijelentése? A kutató azzal oldja fel az ellentmondást, hogy kideríti: Jézus tanításában a Szentföldön akkor jól ismert salétromsóról van szó, amelyet talajjavításra használtak! Valójában e nitrogéntartalmú vegyület hatóanyaga ment veszendőbe szakszerűtlen tárolás esetén. Kellő módon kezelve és hasznosítva viszont csodákat tett a termőföldeken. Hasonló – ugyancsak kézzelfogható – csodákra lehetnek képesek a tanítványok: ezt helyezi kilátásba előttük a Mester az evangéliumban.

A folyóiratot „berekasztó” egy híján húsz könyvismertető közül hármat említünk meg. Christfried Böttrich – Beate Ego – Friedmann Eißler: *Mose in Judentum, Christentum und Islam – Mózes a zsidóságban, a keresztyénségben és az iszlámban.* Göttingen 2010. 181. old. ISBN 978-3-525-63018-1. Az egymás tudomásul vételét és jobb megismerését szolgáló munka egy öt címre tervezett sorozat 3. kötete. Megjelent már: *Ábrahám, illetve Jézus és Mária; a jövőben tervezik kiadni az Illés és más próféták, valamint az Ádám és Éva* köteteket. Az ismertetést Thomas Hieke (Mainz) írta.

Karin Schöpflin mutatja be Detlef Diekmann és Bernd Kollmann bibliai kézikönyvét, amely elsősorban a „laikusok” bibliaolvasását segíti: *Das Buch zur Bibel. Die Geschichten. Die Menschen. Die Hintergründe. – Könyv a Bibliához. Történetek. Emberek. Háttér.* Gütersloh 2010. 640. old. ISBN 978-3-579-08047-5.

Gerd Theißen a sokat hangoztatott tétel jegyében, hogy tudniillik „a holokauszt után nem lehet olyan a teológia, mint a holokauszt előtt”, írta meg könyvét: *Neutestamentliche Wissenschaft vor und nach 1945: Karl Georg Kub und Günter Bornkamm – Újszövetségi tudomány 1945 előtt és után: Karl Georg Kub és Günter Bornkamm.* Heidelberg 2009. 260. old. 978-3-825-35630-9. A munkát a dániai Martin Wemmelund (Svenborg) mutatja be.